

Dne 20. in 23. oktobra pa se je uprizorila na slovenskem odru noviteta „Elga“, sanjska drama v sedmih prizorih, nemški spisal Gerhart Hauptmann, poslovenil J. W.

Elga je umetniški torso. To nam pojasnjuje marsikaj. To, kar je o tem nedovršenem delu povedal kak brezpogojen entuziast in oboževatelj Hauptmannov, nam ne sme biti merodajno. Dejanje drame je veledramatično, o tem ni dvojbe, veledramatično in — grozno. Svojemu možu nezvesta žena ne bo mogla z mirnim srcem prisostvovati uprizoritvi te igre. Posebne globokosti pa v drami ni. Značaj Elgin je načrtan brez vsake psihološke finesse. Naslikati žensko take vrste ni težko, teže že jo je igrati. Elga nam je stara znanka iz francoskih dram in romanov, samo da je imela ondi drugo ime. Podla in drzna je ta Elga — angel po zunanosti, bestija po naravi. Globočji je značaj Starženskega, dasi nas tudi pri njem spominja to in ono, da nam je podal Hauptmann samo skico. Med posameznimi njegovimi emocijami je premalo prehoda, toda morda je baš radi tega učinek tem večji. Najduhovitejša točka v igri je ona, ko grof Starženski pripoveduje svoje sanje o nagi ženski in ko potem Ogrinski pripovedovanje nadaljuje. — Zakaj nam pisatelj prikazuje dejanje kot sanje in kako pride nemški vitez do tega, da sanja o življenju grofa Starženskega, nam ni jasno. To je več nego *licentia poetica*!... Petje med posameznimi premori se pri nas ni obneslo in bržčas tudi drugje ne. Umevno: petje za odrom pa ropot vsled premikanja kulis! To je tehnična hiba v zunanji sestavi drame! — Uprizoritev je bila pri nas lepa, dostojna. Gospa Taborska je dobro pogodila Elgo, dasi nočemo trditi, da bi se ta vloga ne igrala lahko tudi drugače. Deloma se nam je zdela njena igra celo prerealistična. To je zakrivil njen glas. Gospod Taborsky je bil kot grof Starženski docela na svojem mestu. Samo njegovo lice se nam je videlo tuintam malo premrtvo.

O dramskem našem igralskem osebju izpregovorimo natančneje morda ob drugi priliki, potem ko bomo v položaju, napraviti si končno sodbo o novo nastavljenih močeh.

B. Opera. Začeli smo letos pri nas z laško dramo, začeli tudi z laško opero. Otvoritvena predstava je bila dne 2. oktobra in peli so se ta večer Leoncavallovi „Glumači“ in pa Mascagnijeva „Cavalleria rusticana“. Obe operi sta se ponovili dne 4. oktobra. Dne 12. oktobra pa so se uprizorili prvič na našem odru „Biseri“ (Les pêcheurs de perles), spisala M. Carré in E. Cormon, uglasbil Georges Bizet.

Strokovnjaško kritiko o tej operi in njeni uprizoritvi na našem odru prinašamo neposredno za tem poročilom.

Dozdaj smo imeli tri reprize te opere, in sicer dne 18., 26. in 28. oktobra.

Dne 24. oktobra so peli prvič v letošnji sezoni „Trubadurja“.

O naši operi letos rečemo vobče lahko toliko, da boljše še nismo imeli in da ji spričo izbornih pevskih moči, ki jih imamo, le malo nedostaje do popolnosti.

Dr. Fr. Zbašnik.

„Biseri.“ Opera v treh dejanjih. Skladatelj George Bizet, rojen 1838., umrl 1875. leta, je zložil to opero (les pecheurs des perles) v starosti 25 let (leta 1863.). V „Biserih“ ni še one samosvojesti, ki oživlja „Carmen“, opero, ki je prerano umrlemu Bizetu pridobila svetovno ime; prvenec so ti „Biseri“, ki mu daje mladeniško čutenje bogatost melodij, s katerimi se prikupi delo poslušalcu. Liriškemu značaju te opere pristojajo dobro te srčno občutene, tople melodije; zadivljeni v njih lepoto, prizanesemo skladatelju, da jih ni ojačil s krepostjo karakterizacije.

Zloženi so pač „Biseri“ pod vplivom takratnega italijanskega naziranja, kateremu zahvalja mladi Bizet svojo prvo umetniško vzgojo. Že se pa javlja tudi v „Biserih“ novodobno hotenje, osamosvojiti orkester in priznati mu enako vrednost s pevcem, kateremu naj ne služi le kot podrejen spremljevalec, kateremu bodi marveč sovrstnik, ki podpira, da, ki daje glasbi gradečo podlago. Dejanje vzletno in učinkljivo zloženi muziki ustvarja pripoved o biserolovcu Nadiru, ki se predrzne zvabiti k ljubimskemu občevanju svečenico Lejlo, kateri so poverili skrb, da obvaruje s svojimi molitvami ribiče nezgod na morju. Prelomila je pa Lejla prisego devištva, ker ni ukrotila svoje ljubezni, ter zapade z zapeljivcem Nadirjem vred smrtni kazni. Njo reši Zurga, kralj „otoka ribičev“, ki se zave svoje dolžnosti hvaležnosti, ko zagleda pri Lejli biserni nakit, s katerim jo je obdaril nekoč, ko ga je ona otela preteče nevarnosti. Nadir in Lejla gresta v prostost, nevolja ljudstva se pa znosi nad rešiteljem Zurgo, ki mora namesto oproščenih v smrt.

Predstava na slovenskem odru zasluži neutesnjeno pohvalo. Okusno in bogato opremljena kakor v dekorativnem tako v sceniškem oziru, je podala predstava „Bisere“ muzikalno zelo skrbno pripravljene. Vloge glavnih predstavitev so bile poverjene znamenitim solistom, tenoristu pl. Rezunovu (Nadir), baritonistu Ouředniku (Zurga), basistu Bettettu (Nadurbad) in sopranistinji Skalovi (Lejla), kvartetu, ki ga odlikujeta inteligentnost umetniškega prednašanja in zmožnost vrlega glasovnega znanja.

Dr. V. Foerster.

Med revijami

„Slavjanskija Izvestija“ so v letošnji tretji številki prinesli prevod Pagliaruzzi-Krilanovega „Vprašanja“ iz peresa N. N. Noviča. — Po istih „Izvestjih“ pa prinaša bolgarski „Slavjanski Glas“, ki ga izdaje „Slavjansko blagotvorniteljno društvo“ v Sofiji, v drugem zvezku životopis Prešernov. —

Dr. Fr. Ilešič.

Češka „Osvěta“ je prinesla v svoji deveti letošnji številki pesem „U jezera Bledského“ (Ob Blejskem jezeru) od J. Štemberke. Opetovano opažamo v zadnjih časih, kako se pesniki in pisatelji drugih Slovanov spominjajo naših krajev. Samo nam se je do nedavna krčilo obzorje tako, da smo prepovedovali svojim literatom, nas staviti za hip kam dalje v slovanski svet.

Dr. Fr. Ilešič.

Splošni pregled

Slovenska Matica. V 145. odborovi seji „Slovenske Matice“ se je sestavil med drugim tudi knjižni program za prihodnje leto. Po tem programu se imajo izdati za leto 1907. sledeče knjige: 1.) Zbornik za leto 1907. 2.) Prevodi iz svetovne književnosti, IV. snopič. 8.) Knezove knjižnice XIV. zvezek. 4.) Dr. Štrekelj: Slovenske narodne pesmi, 11. snopič. 5.) Zabavne knjižnice XIX. zvezek. 6.) Seidl: Savinske planine (z ilustracijami). 7.) Hrvaške knjižnice II. zvezek. 8.) Letopis za leto 1907. Vse te knjige bodo obsegale okoli 80 tiskanih pol.